

Dokumenttype	NOU 1985:34	Dokumentdato	1985-10-31
Tittel	Levekår for psykisk utviklingshemmede		
Utvalgsleder	Lossius Ole Petter		
Utgiver	Sosialdepartementet		
Kapittel	3 Sammendrag av utvalgets forslag og begrunnelser. Finansiering mv. 3.1 UTVALGETS FORSLAG		

Utvalget foreslår enstemmig at HVPU avvikles innen utgangen av 1995. (Jf kapittel 9.1 og 9.3). I løpet av perioden 1985-95 overtar kommunene gjennom en styrt avvikling av HVPU alt ansvar for allmenne tjenester for mennesker med psykisk utviklingshemming. Definerte behov for spesialiserte tjenester dekkes som for den øvrige befolkningen gjennom de ulike 2. linjetjenester.

Daginstitusjoner under HVPU og familie/privatpleie avvikles under et kortere tidsperspektiv. (jf kapittel 9.3.2)

Ansvar for verksteder under HVPU legges snarest til arbeidsmarkedsmyndighetene, slik Stortinget har bedt om. (jf kapittel 5.2.11, siste avsnitt)

I takt med avviklingen av HVPU utbygges kommunenes ressurser gjennom økte rammetilskudd og ved særskilte tilskudd i avviklingsperioden (jf kapittel 9.4.7).

Fylkesteamenes og tilsynsutvalgenes viktigste oppgaver i avviklingsperioden vil være medvirkning til en forsvarlig avvikling av HVPU (Jf kapittel 9.4.4 og 9.4.5)

For å koordinere og påskynde utvikling av kommunale tiltak etableres det en "pådriver"-funksjon i kommunene, underlagt kommunens sentraladministrasjon (jf kapittel 9.4.4). Det eksisterende "sikkerhetsnett" styrkes for å sikre psykisk utviklingshemmedes rettssikkerhet i avviklingsperioden, slik at overgangen til en ny livssituasjon skjer på forsvarlig grunnlag, og slik at den enkelte stilles overfor reelle valg. (Jf kapittel 4.3. og kapittel 9.4.1)

Det gjennomføres inntaksstopp i HVPU i avviklingsperioden. Sentralinstitusjonene skal ikke ha noen spesialfunksjon i avviklingsperioden. HVPU's lovmessige forankring beholdes uendret (Jf kapittel 9.4.3).

Kapittel 3 Sammendrag av utvalgets forslag og begrunnelser. Finansiering mv.

3.2 UTVALGETS BEGRUNNELSER FOR FORSLAGENE

Utvalgets enstemmige begrunnelser for forslagene, bygd på egne erfaringer og erfaringer/dokumenter både fra vårt eget og andre land er blant annet:

1. Utvalgets omfattende befaringer viser at livssituasjonen og levekårene for psykisk utviklingshemmede i institusjonene medmenneskelig, sosialt og kulturelt er uakseptable (Jf kapittel 7.3.1 og 7.3.2).
2. Det finnes ingen rasjonell begrunnelse for å skyve mennesker med psykisk utviklingshemming ut av nærmiljø og nærmiljøtiltak fordi de er psykisk utviklingshemmet (Jf kapittel 7.4.2).
3. Det eksisterende særomsorgsapparat gir mennesker med psykiske utviklingshemming et dårligere medisinsk, pedagogisk, sosialt og kulturelt tilbud enn det som gis andre gjennom lokale tjenester og tiltak (Jf kapittel 7.2.2.5).
4. Politisk aksepterte målsettinger, uttrykt gjennom mer enn 10 år, kan bare realiseres gjennom lokalt ansvar. Særomsorgens eksistens motvirker

- en slik realisering gjennom sin selvoppholdelses- og selvrekrutteringstendens (Jf kapittel 9.2.3).
5. Kommunalt ansvar for tjenester for mennesker med psykisk utviklingshemming vil fjerne de gråsoner av økonomisk og annen art som disse mennesker lider under (Jf kapittel 9.2.3)
  6. Økte ressurser til HVPU vil kunne gi marginale bedringer av livssituasjon og levekår for institusjonsbeboere, mens tilsvarende ressurser til kommunene vil kunne gi en radikalt endret livsform i retning av tilhørighet og medbestemmelsesrett (Jf kapittel 9.4.7.1).
-

Kapittel 3 Sammendrag av utvalgets forslag og begrunnelser.

Finansiering mv.

3.3 AVVIKLING AV HVPU - TIDSPERSPEKTIV

Et enstemmig utvalg vil gi uttrykk for at hensyn til de livsvilkår psykisk utviklingshemmede i institusjonene har, tilsier en meget rask avvikling av HVPU.

Samtidig må en sikre en styring av avviklingen som for det første beskytter psykisk utviklingshemmede mot tilfeldige, ustrukturerte tiltak, og for det andre gir kommunene tilstrekkelig tid til å planlegge og iverksette de nødvendige tiltak. Utvalget finner under hensyntagen til disse synspunkter at avviklingsperioden bør settes til 10 år fra utgangen av 1985 (Jf kapittel 9.3.2)

Kapittel 3 Sammendrag av utvalgets forslag og begrunnelser.

Finansiering mv.

3.4 FINANSIERING

3.4.1 Finansiering i avviklingsperioden

Utvalgets flertall (Gerd Benneche, Sigurd Gohli, Kåre Høye, Knut Langfeldt, Ole Petter Lossius og Sigrid Straand) foreslår at finansieringen skjer gjennom et statlig fond tilknyttet Kommunal- og areidsdepartementet. Tilskudd gis for 5 år for hvert enkelt godkjent, budsjettert tilbakeføringstiltak.

Tiltak for psykisk utviklingshemmede som i dag er utenfor HVPU, forutsettes dekket gjennom justering av rammetilskuddene til kommunene (Jf kapittel 9.4.7.3).

Utvalgets mindretall Rolf Wiggen, foreslår at finansieringen skjer ved et tilskudd til kommunene lik 50 % av gjennomsnittlig kostnad pr klient i HVPU til 0,3 % av kommunens folketall. I avviklingsperioden betaler kommunene etter dette medlems forslag til fylkeskommunene 50 % av kostnadene for hver av sine innbyggere som bor i HVPU-institusjoner. Fra og med det 6. året økes kommunens andel med 10 % pr år. Vertskommuner of HVPU-institusjoner gis etter dokumentasjon særskilt tilskudd for en befolkningsandel av mennesker med psykisk utviklingshemming som overstiger 0.3 %.

Finansieringen i avviklingsperioden vil etter dette medlems oppfatning dermed også omfatte tiltak for psykisk utviklingshemmede utenfor HVPU. (Jf kapittel 9.4.10-9.4.10.4)

Kapittel 3 Sammendrag av utvalgets forslag og begrunnelser.
Finansiering mv.
3.4 FINANSIERING
3.4.2 Finansiering etter avviklingsperioden

Flertallet (de samme som nevnt under 3.4.1) foreslår at finansieringen etter 1995 skjer gjennom rammetilskuddene til kommunen, blant annet ved at de midler som i dag går til HVPU i sin helhet styrker disse rammetilskuddene (Jf kapittel 9.4.1).

Mindretallet (Rolf Wiggen) foreslår at finansieringen etter 1995 skjer ved en refusjon av ekstraordinære driftsutgifter for 0,3 % av kommunens innbyggere.

En befolkningsandel på over 0,3 % krever særskilt dokumentasjon før tilskudd gis (Jf kapittel 9.5)

Kapittel 3 Sammendrag av utvalgets forslag og begrunnelser.
Finansiering mv.
3.5 DET KOMMUNALE ANSVAR

Et samlet utvalg mener at grunnlaget for et kommunalt ansvar for alle psykisk utviklingshemmede er tilstede.

Det kreves en omfattende opprustning av de kommunale tjenester, men utvalget vil understreke at det ikke er behov for å opprette nye typer av tjenester som lett vil kunne føre til utvikling av en kommunal særomsorg (Jf kapittel 9.6).
